

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Çocukların işçileştirilmesine dair ekonomik, sosyal ve politik kökenli tüm yapısal nedenlerin incelenmesi, çocukların iş cinayetlerinde hayatlarını kaybetmelerinin önlemek ve çocukların yararını esas alan politikaların geliştirilmesi amacıyla, Anayasa'nın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Cengiz ÇİÇEK

İstanbul Milletvekili

GEREKÇE

İşçileştirilmiş çocuk ya da kamuoyunda kullanılan diğer ifadeyle çocuk işçiliği, dünya genelinde milyonlarca çocuğun fiziksel, bilişsel ve ruhsal sağlığını tehdit eden bir hakikat olarak yüzyıllardır karşımıza çıkmaktadır. Çocukların işçileştirilmesinin temel nedenleri yoksullaştırma, parasız eğitimin kaldırılması doğal olarak eğitim olanaklarına ulaşamama ve özellikle son dönemde iktidarın uyguladığı mesleki öğrenim politikaları şeklinde sıralanabilir. Çocukların oyundan, eğitim gibi temel haklardan yoksun kalarak yaşamını kazanmak için çalışmak zorunda bırakılması, onların insanlık onuruna yakışmayan bir yaşam çemberine hapsedilmesi anlamına gelir. Çocukların işçileştirilmesi, özellikle ekonomik eşitsizliklerin derin olduğu bölgelerde yoğunlaşmaktadır. İç savaşlar, göç ve doğal afetler gibi kriz durumları, çocukların daha fazla risk altına girmesine neden olmaktadır. Çocuk yaşta çalıştırılma, her yaşta erkek çocuklar arasında kız çocuklarından daha yaygın olduğu da kamuoyu ile paylaşılan raporlar ve veriler arasındadır.

Çocuk hakları ve çocuk emeğinin sömürülmesi ve çocuk işçileştirilmesi ile mücadele dünyanın gündemine özellikle 1990'lı yıllarda girmiştir. Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin 32'nci maddesi ile Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) 138 ve 182 sayılı sözleşmeleri çocukların ekonomik sömürüden korunmasını, çocuk işçiliğinin önlenmesi ve yasaklanması için devletlere açık bir yükümlülük olarak vermektedir. Yine Avrupa Birliği, Nice Zirvesi'nde 07.12.2000 tarihinde imzalanan Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı'nın 32. Maddesinde yer alan "Çocuk işçi çalıştırmanın yasaklanması ve çalışan gençlerin korunması"

üst başlığı ile çocuk işçi çalıştırılmasını ve gençlerin ekonomik sömürüye uğraması yasaklamıştır.

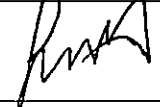

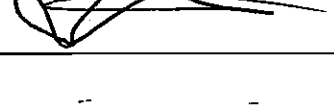

Türkiye, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) çocuk işçiliğiyle ilgili ana sözleşmelerini onaylamıştır ancak mevzuatın uygulanabilirliği ve denetim mekanizmalarının etkinliği hala yeterli düzeyde değildir. Türk Ceza Kanunu ve 4857 sayılı İş Kanunu çerçevesinde ülkemizde çocuk işçiliği yasaklanmıştır. İş Kanunu'nun 71. maddesine göre, 15 yaşından küçük çocukların çalıştırılması yasaktır. 15-18 yaş arasındaki genç işçiler ise, sağlık ve güvenliklerini tehlikeye atmayacak, -devam ediyorlarsa- eğitimlerini aksatmayacak hafif işlerde çalışabilirler. 18 yaşın altındaki bireylerin gece çalıştırılması, yer altı ya da su altı işlerde çalıştırılması yasaktır. Yasalara aykırı biçimde çocuk işçiliği tespit edildiğinde, işverenlere ağır para cezaları uygulanmakta ve işyerleri mühürlenebilmektedir.

Nisan 2026 yılında TÜİK tarafından her yıl düzenli olarak paylaştığı "İstatistiklerle çocuk" raporuna göre 2025 yılında; kapsamı daraltılan veriler incelendiğinde, Türkiye'de çocuk işçi sayısının arttığı görüldü. TÜİK'e göre 15-17 yaş arası 'iş gücü piyasasındaki' çocukların oranı yüzde 25.5 oldu. Bu oran, her 4 çocuktan birinin çalıştığını gösteriyor. 2024 yılında bu oran yüzde 24.9'du. Bu veriye göre yaklaşık 981 bin çocuk halihazırda bir iş yerinde ücretli olarak çalışıyor ya da iş arıyor. Ancak bu sayı, aktif olarak çalışan çocuk sayısını vermiyor. Çocuk işçiliğine ilişkin istatistiklerinde Avrupa metodolojisi kullanan TÜİK, 15 yaş altına ilişkin çocuk işçiliği verilerini ise senelerdir yayınlamıyor. Çalışan çocuk iş gücü anketi, en son 2019'da yayımlandı. O nedenle resmi çocuk işçiliği verileri bilinmiyor. Son yıllarda Mesleki Eğitim Merkezleri (MESEM) başta olmak üzere çeşitli uygulamalar aracılığıyla çocuk emeği eğitim adı altında üretim süreçlerine dahil edilmekte, çocuklar fiilen işçi olarak çalıştırılmaktadır. Çok sayıda çocuk iş cinayetlerinde yaşamını yitirmekte veya ağır yaralanmaktadır. Mesleki Eğitim Merkezi (MESEM) sistemiyle çocuk işçiliği fiilen yasallaştırılmıştır. Kayıt dışı ve MESEM 'de çalıştırılanlarla çocuklarla birlikte bu rakamın 3,5 milyonu bulduğu tahmin ediliyor.

İstatistiklere göre 2025 yılında çocukların yüzde 36.8'i yoksulluk veya sosyal dışlanma riski altında. TÜİK verilerine göre dahi yaklaşık 7 milyon 860 bin çocuk düzenli olarak yoksulluk ve sosyal dışlanma riskiyle karşı karşıya.

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi'nin (İSİG Meclisi) Çocuk İş Cinayetleri Raporu'na göre, 2024 yılında 71 çocuk işçi iş cinayetlerinde hayatını kaybederken, 2025 yılında bu sayı 94 ulaştı. Yine rapora göre 2013'ten bugüne en az 852 çocuk işçi çalışırken hayatını kaybetti.

Bu kapsamda, çocuk işçileştirilmesine sebep olan politik, sosyal, ekonomik kökenli tüm yapısal sorunların tespiti, eğitimden mahrum edilmiş tüm çocukların eğitim haklarının ücretsiz olarak sağlanarak fırsat eşitliği verilmesi, başta mülteci çocuklar, sokakta yaşamak zorunda bırakılmış çocuklar, kesişimsel ayrımcılığa ve sömürüye uğrayan çocuklar olmak üzere tüm çocukların eşit koşullarda yaşamalarını sağlayacak politikaların geliştirilmesi, çocukları her türlü şiddet ve istismar biçimlerinden koruyacak daha etkin düzenlemelerin yapılması ve çocuk işçiliğinin sona erdirilmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, TBMM içtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ederim.

1	SÜMEYYE BOZ ÇAKI	MUŞ	
2	AYTEN KORDU	TUNCELI	
3	SERHAT EREN	DİYARBAKIR	
4	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
5	GÜLCAN KAÇMAZ SAYYIĞIT	VAN	
6	NEVROZ UYSAL ASLAN	ŞIRNAK	
7	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
8	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
9	VEZİR COŞKUN PARLAK	HAKKARİ	
10	ALİ BOZAN	MERSİN	
11	SALİHE AYDENİZ	MARDİN	
12	GÜLDEREN VARLI	VAN	
13	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
14	BERDAN ÖZTÜRK	DİYARBAKIR	
15	ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ	BATMAN	
16			
17	MEHMET KAMAÇ	DİYARBAKIR	
18	SABAHAH ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
19	GEORGE ASLAN	MARDİN	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	